

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร การสร้างรูปแบบ และประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา การวิจัยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา โดยใช้การสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 17 คน ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) การหาคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าความสอดคล้อง 0.80-1 การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยงตามลำดับ

2. ผลการสร้างรูปแบบ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม

องค์ประกอบที่ 1 การเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่มโดยการใช้หลักการบริหารคุณภาพที่ช่วยให้บุคลากรมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ รวมทั้งส่งเสริมระบบการทำงานแบบทีมงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกรู้ว่าตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการปฏิบัติงานนั้นๆ

2.2 ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ

องค์ประกอบที่ 2 การเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงานโดยการเป็นผู้นำในการเสริมสร้างขวัญและบำรุงขวัญ รวมทั้งเป็นผู้นำที่เอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อรักษาเสถียรภาพการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงตามความต้องการ ซึ่งจะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

2.3 ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 การกระตุ้น และสนับสนุนความคิดริเริ่มและการค้นคิดนวัตกรรมใหม่ๆ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงภาวะผู้นำด้วยการกระตุ้นส่งเสริม ให้เกิดการค้นคิดนวัตกรรม และมีการทดลองอย่างหลากหลายเกิดขึ้นในสถานศึกษา รวมทั้งผู้นำสนับสนุนให้บุคลากรกล้าคิด กล้าทำ โดยมีผู้นำคอยสนับสนุนทำเป็นตัวอย่าง

2.4 ด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง

องค์ประกอบที่ 4 การตื่นตัวต่อภาวะคุกคามปัญหาอุปสรรค หรือตระหนักถึงการสูญเสียโอกาส โดยผู้บริหารสถานศึกษาแสดงภาวะผู้นำโดยการปลูกฝังให้การบริหารความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีความเข้าใจหลักการบริหารความเสี่ยงและร่วมรับผิดชอบในการสนับสนุนและนำหลักการการบริหารความเสี่ยงไปสู่การปฏิบัติภายใต้ขอบเขตของงานที่รับผิดชอบ

2.5 ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

องค์ประกอบที่ 5 การส่งเสริมมาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเลิศทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนโดยผู้บริหารสถานศึกษาแสดงภาวะผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ ที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน ใช้หลักการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีระบบตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพจนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชน ผู้ปกครอง และสังคม

3. ผลการประเมิน พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา มีความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อคณะครูเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการมีปฏิสัมพันธ์ และถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติด้วยความแปลกใหม่ ทำทนายและสร้างสรรค์ เพื่อนำองค์กรในการก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาการ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นไปตามที่ เดลิช (Delich, 2010) เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะประกอบไปด้วยการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ (inventive) และเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้นำในการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายด้วยการคิดหลายมิติ คิดบวก และการปฏิบัติในวงกว้างและเชิงลึกที่หลากหลายมิติจากผู้นำ (กรองทิพย์ นาควิเชตร. 2552)

2. ผลการสร้างรูปแบบ พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ด้านความเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม

องค์ประกอบที่ 1 การเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่ม ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างความไว้วางใจกัน ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม สมาชิกทุกคนในทีมควรมีสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ผู้บริหารจะต้องมีการมอบหมายงานอย่างชัดเจนให้สมาชิกที่มงานเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยอมรับภารกิจหลักของงาน และส่งเสริมให้สมาชิกแต่ละคนเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทของตน และเรียนรู้เข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในทีม เป็นไปตามที่ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551: 177) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบทีมเป็นการพัฒนาบุคคลให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเสริมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกันสามารถที่จะสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ได้แก่

การเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานร่วมกัน รับผิดชอบเข้าใจบทบาทยอมรับมีการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม การสร้างความผูกพันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันด้วยเหตุดังกล่าวการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ให้ดีขึ้นจำเป็นจะต้องมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และสอดคล้องกับ ดอนเนลลอน (2551: 21-22) ที่เห็นว่าการทำงานเป็นทีมมักจะทำออกมาได้ดีกว่าการทำงานคนเดียว มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นด้วยฐานความรู้และประสบการณ์ที่กว้างขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น มีมุมมองที่กว้างขึ้น และสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ด้านความเป็นผู้นำของผู้นำ

องค์ประกอบที่ 2 การเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำต้องสร้างสภาวะที่จะกระตุ้นการสร้างเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถพิเศษเฉพาะตัว ความสามารถ และศักยภาพที่มีอยู่ในบุคคล วิธีการนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะสร้างขวัญและแรงจูงใจให้กับครู ซึ่งมีทั้งแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายในควบคู่กันไป โดยที่แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ การให้รางวัล การชมเชย การขึ้นเงินเดือน ส่วนแรงจูงใจภายในเกิดจากความรู้สึกภายใน เช่น ความปรารถนาในการมีอำนาจ อยากมีความก้าวหน้า อยากพัฒนาตัวเอง อยากให้องค์กรเติบโต และประสบความสำเร็จ เป็นไปตามที่ พรทิพย์ อัยยิมพันธ์ (2547: 65, 68) กล่าวว่า การพัฒนาครูให้เป็นครูผู้นำและใช้ภาวะผู้นำ เช่น การเปิดโอกาสให้ครูผู้นำได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา การเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ การประกาศเกียรติคุณ การสร้างโอกาสของความก้าวหน้าในวิชาชีพและรางวัลสำหรับครูที่มีภาวะผู้นำ

2.3 ด้านความเป็นผู้นำสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 การกระตุ้น และสนับสนุนความคิดริเริ่มและการค้นคิดนวัตกรรมใหม่ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรจะต้องมีความรู้ มีวิสัยทัศน์ที่สามารถมองทะลุเข้าไปในอนาคตว่าต่อไปงานที่เราทำอยู่นั้นจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร มีอะไรใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นบ้าง และจะต้องมีความมุ่งมั่นจริงจังในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ซึ่งความเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อการบริหารจัดการทำให้เกิดแรงจูงใจและนำมาซึ่งพลังในการพัฒนางานสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ถือได้ว่าเป็นผลผลิตที่สำคัญ และเป็นไปตามที่ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551: 215-216) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความสามารถทางเชาวน์ปัญญา (Intellectual abilities) 3) บุคลิกภาพ (Personality) 4) มีความรักในงานและมีประสบการณ์ในงาน (Passion for the task and flow) อีกทั้งยังเป็นไปตามที่ โรเจอร์ส (Rogers, 1969) และอนาสตาซี (Anastasi, 1958: 18) กล่าวไว้ว่าบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดประดิษฐ์สิ่งต่างๆ มีความรู้สึกไวต่อปัญหา มองเห็นการณ์ไกล ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสามารถในการคิดหลายแง่หลายมุม และมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงความคิด

2.4 ด้านความเป็นผู้นำบริหารความเสี่ยง

องค์ประกอบที่ 4 การตื่นตัวต่อภาวะคุกคามปัญหาอุปสรรค หรือตระหนักถึงการสูญเสียโอกาส ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำจะต้องทำความเข้าใจกับกระบวนการการบริหารความเสี่ยงและนำมาจัดการให้ครอบคลุมงานทุกด้านในสถานศึกษา และงานบริหารความเสี่ยงจะต้องอาศัยทีมงานและปฏิบัติงานร่วมกันทุกฝ่ายและจะต้องมีการดำเนินการตามขั้นตอน คือ เริ่มจากการค้นหาความเสี่ยงในองค์กรประเมินและจัดลำดับความเสี่ยงการดำเนินการควบคุมความเสี่ยงเพื่อยอมรับลดกระจายหรือหยุดความเสียหายที่จะเกิดและในการแก้ปัญหาจะต้องมีการบันทึกการแก้ไขและมีการติดตามประเมินผลเพื่อให้ความเสี่ยงเป็นที่ยอมรับได้และลดความเสียหายที่จะเกิดกับองค์กรให้น้อยที่สุด เป็นไปตามที่ ธร สุนทรายุทธ (2550) อธิบายไว้ว่าความเสี่ยงเป็นเหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหายหรือความล้มเหลว และสอดคล้องกับ เมธา สุวรรณสาร (2557: ออนไลน์) ที่กล่าวถึงความเสี่ยงว่าเป็นเหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายหรือลดผลกระทบที่เกิดกับองค์กรน้อยที่สุดจึงมีการบริหารความเสี่ยงไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงประเภทใด ผู้บริหารในฐานะผู้นำย่อมต้องตระหนักถึงความสำคัญโดยต้องหาทางป้องกันและหาทางควบคุมความเสี่ยง

2.5 ด้านความเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

องค์ประกอบที่ 5 การส่งเสริมมาตรฐาน คุณภาพ และความเป็นเลิศทางวิชาการ ให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นมีความเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นให้ผลการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลมุ่งเน้นความเป็นเลิศท้าทายไปเร่งใส่สามารถตรวจสอบได้สามารถจัดบริการสาธารณะให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชน เป็นไปตามที่ อารุง จันทวานิช และคณะ (2559: ออนไลน์) กล่าวถึงปัจจัยหลักความสำเร็จและดัชนีชี้วัดความเป็นโรงเรียนสมบูรณ์แบบ ซึ่งจะส่งต่อผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา อาทิเช่น 1) โรงเรียนเป็นที่ชื่นชมของชุมชนมีปัจจัยหลักความสำเร็จ 1 ปัจจัย คือ ชุมชนพึงพอใจ และศรัทธาต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2) การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มีปัจจัยหลักความสำเร็จ คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนคิดเองและปฏิบัติจริง ครูจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และ 3) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีปัจจัยหลักความสำเร็จ คือ อาคารสถานที่ ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนมีวัฒนธรรมการเรียนรู้

3. ผลการประเมิน พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำ

เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ที่ได้ศึกษาได้รับการยืนยันองค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาระดับผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ด้วยการประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิใช้ดุลยพินิจเห็นว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้แล้ว แสดงว่า รูปแบบนั้นมีคุณภาพตามแนวคิดของ ไอส์เนอร์ (Eisner, 1976: 192-193) ที่ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ควรนำรูปแบบการพัฒนาระดับผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระดับผู้นำ และใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัย ผู้บริหารในหน่วยงานต้นสังกัดควรให้การสนับสนุนการพัฒนาระดับผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้งต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้บริหารเพื่อนำรูปแบบการพัฒนาระดับผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นี้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทีมที่ดี และผู้นำที่ดีจะต้องรับฟังปัญหาและความต้องการครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ประชุม ทบทวนปัญหาและความต้องการของครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน การเป็นผู้นำในการสร้างความรักความผูกพันของบุคลากรโดยได้สร้างวัฒนธรรมองค์กร ที่มีลักษณะความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันโดยการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความสามัคคีกันในการทำงาน มีกิจกรรมที่ร่วมกันทำในองค์กรอย่างสม่ำเสมอทุกปีการศึกษา เช่น กีฬาสัมพันธ์ กิจกรรมวันครู กิจกรรมวันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นต้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้อิสระในการทำงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ครูได้รับโอกาสในการพัฒนาระดับผู้นำ เช่น การมอบงาน และตำแหน่งหน้าที่สำคัญ การเปิดโอกาสให้ครูคิดนำเสนอ และบริหารโครงการ/กิจกรรม โดยอิสระ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสร้างผลงานที่สร้างสรรค์และสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่พร้อมทั้งเป็นผู้นำในการค้นคว้าคิดค้น การจัดทำงบประมาณ และการอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ให้แก่คณะครู

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง และควรมีแนวทางในการป้องกันภัยเกี่ยวกับเอกสาร อาคารสถานที่ ความปลอดภัยคณะครู นักเรียน เป็นอย่างดี

5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ทำในด้านวิชาการ และให้ความสำคัญกับผลการเรียน และคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ควรวิจัยกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา